

PŘIPOMÍNKA VELKÉHO POŽÁRU MILETÍNA V ROCE 1846

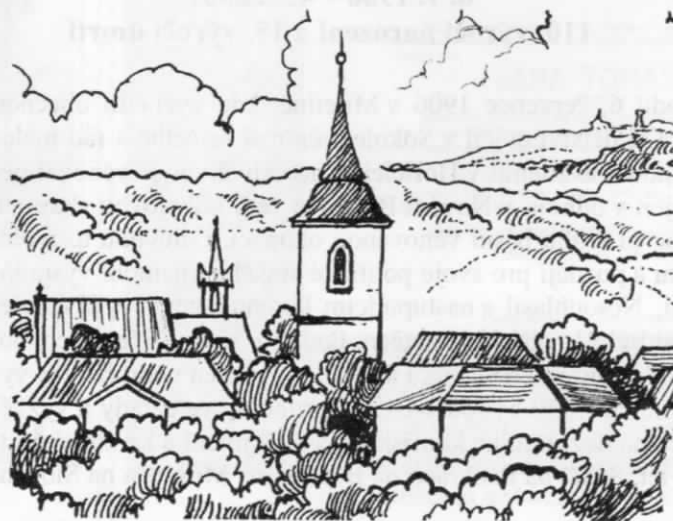
Miletínští měli již od roku 1566 povinnost řídit se požárním řádem, který jim přinesl ve své selské instrukci feudální pán Jiří z Valdštejna na Hostinném. Pod hrozbou pokuty nesměli v chalupách a stodolách svítit otevřeným ohněm a měli za povinnost dbát na pořádek okolo topeniště. V příštích staletích se pravidla dále upravovala a upřesňovala. Samotná hrozba sankce však většinou nestačí: někdy selže člověk, jindy se přihlásí příroda. Požáry samozřejmě vznikaly dál. Šířily se úzkými uličkami mezi roubenými chalupami, dál přeskakoval ohnivý kohout z jedné doškové či šindelové střechy na druhou. Někdy to odnesla jen stodola, jindy pár chalup. Oheň byl běžnou součástí života, tak jako nemoc, válka a smrt.

Miletínský farní administrátor Jan Černý očekával velký požár už několik let. Bedlivě sledoval ohně v okolí a pídil se po okolnostech a příčinách. Kdykoliv město opouštěl, otá-

čel se s obavami, jestli nespátí nad střechami stoupat zlověstný sloup dýmu. Jeho přísně logická a pragmatická mysl si dobře uvědomovala všechna rizika a sám se snažil na požár dobře připravit. Veškerý mobiliář na faře si nechal zvláště pojistit, pro matriky a farní archiv nechal vyrobit několik pevných okovaných beden, v nichž mohly být důležité dokumenty snadno a rychle odneseny. Chvála buď jeho předvídatosti! Když pak požár ve středu 17. června 1846 skutečně vypukl, byl připraven. S archivem se zavřel v kostele, kde

oheň přečkal. A když po prožitém neštěstí posbíral síly, vše do farní pamětní knihy podrobně popsal. Díky tomu dnes víme o velkém miletínském požáru, o tom, co mu předcházelo i jej následovalo, vše podstatné.

Toho dne vál silný západní vítr a když kolem 15. hodiny náhle vzplála stodola v panském dvoře, hnal vítr ihned plameny přímo na město. Oheň zachvátil další hospodářské budovy, zámek a zároveň sousední domy v Hořeni (dnes Komenského) ulici. Plameny pak postupovaly ve směru větru: z Hořeni ulice na chalupy v Chroustovské (dnes Arnoldově) ulici a západní části Nové ulice (dnes Tyršova). Ze zámku na úřednické byty, domy na Parkáni a kostel se zvonici. Silný vítr roznášel oharky na velkou vzdálenost, takže brzy stála v plameni též severní strana náměstí, pak i jižní, a přes horní část Dolní ulice (dnes Františka Palackého) se oheň převalil

až k Bystřici, kde zachvátil několik nejbližších rohoznických usedlostí. Tím se jeho dosah vyčerpal. Během hodiny byly v plamenech přibližně dvě třetiny všech miletínských domů a hospodářských stavení.

Na hašení nebylo zpočátku ani pomyslení, k ohni nebyl nikde přístup. Teprve navečer mohli miletínští začít bojovat s rozdivočelým živlem: na pomoc přijeli hasiči se stříkačkou z Poličan a jistě i odjinud, po půlnoci dokonce až z Hostinného. Na záchranu však už bylo pozdě: dřevěné chalupy hořely rychle, velké kamenné stavby pomalu prohořovaly. Věž, zámek a fara hořely celou noc a část příštího dne. Hodiny na zvonici se zastavily pět minut před půl šestou, shořel hodinový stroj, žárem se roztavily zvony i cymbály. Na kostele shořela střecha, ze školy, stojící těsně u věže, zůstala jen hromada kamení a trosky. Sousedský dům vyhořel až na klenutí v přízemí. Zkáza byla dokonána. Město jakoby zmizelo, zůstalo jen holé návrší. Ani prý nebylo poznat, kudy dřív vedly ulice... Jen šťastnou náhodou požár nepřinesl žádné ztráty na životech.

Snad nikdo nepochyboval o tom, že oheň byl založen úmyslně. Tento názor sdílel i farář Jan Černý: mělo jít o pojistný podvod, připravený správcem panství, direktorem Václavem Rumlem. Tuto domněnku ostatně potvrdil on sám tím, že ještě v průběhu požáru z Miletína uprchl a již se nevrátil. Úřední vyšetřování, které později proběhlo, však prý k žádnému konkrétnímu závěru nedospělo. Samostatnou kapitolou pak byly tahanice o vyplacení pojistek za vyhořelé panské a patronátní budovy, kdy se projevilo nečestné jednání zdejšího zástupce pojišťovny, miletínského obchodníka Františka Dreischocka z čp. 100. I to bylo pravděpodobně jednou z příčin toho, že se Miletín z požáru vzpamatovával jen velmi pomalu, a zejména patronátní budovy, kostel a věž, čekaly na opravu řadu let. Věž byla opravena dokonce až po osmnácti letech, v roce 1864.

Farář Jan Černý se ve své pamětní knize věnuje pochopitelně především patronátním budovám. Ale co miletínští měšťané a ostatní pohořelí obyvatelé? Vydatnou a rychlou pomoc obdrželi zejména od okolních obcí: mezi prvními prý byli hořičtí židé, kteří okamžitě skupili

všechny chléb a rozdávali jej miletínským. Později byla na pomoc pohořelým vypsána sbírka. S obnovou města pomohl také majitel sousedního poličanského panství František Czeckinkar z Bírnice, který levně a na bezúročný úvěr poskytl stavební dřevo. Obnova byla pomalá, stavební materiál bylo nutno dovážet i z velké dálky. Miletín však rostl do krásy a jeho náměstí získalo teprve nyní skutečně městský charakter.

Poznámka na závěr: farní pamětní kniha, obsahující popis požáru z pera P. Jana Černého, je dnes uložena ve Státním okresním archivu v Jičíně, fond Farní úřad Miletín, inv. č. 3, kniha 3 (s. 340 – 365, *Geschichte des grossen Miletiner Brandes am 17. Juni 1846*). Z tohoto textu vycházejí také české popisy požáru od Jana Nepomuka Lhoty (LHOTA, Jan Nepomuk: *Miletín nad Bystřicí*. Příběhy jeho a památky. Brno 1888, s. 131 – 136) a Josefa Špringera (publikoval jej pod názvem *Tragický požár v roce 1846* Tomáš Hlavatý v miletínských Sousedských listech duben – září 2014, s. 13 – 16).

Mgr. Jan Hlavatý